

Cirkulär nr 19/66

2. 11. 1966

Till de pensionsanstalter, som bedriver verksamhet
i enlighet med lagarna om pension för arbetstagare

Ärende: de stadganden rörande pensions-
grundande lön som träder i kraft
från början av nästa år

I samband med lagändringen den 30 december 1965 reviderades stadgan-
dena om den pensionsgrundande lönen i 7 § APL och 7 § APF. Ändringarna trädde
i kraft gradvis och i cirkulär nr 13/65 behandlades dessa stadganden till de delar
de skulle tillämpas från början av år 1966. De nya stadgandena i 7 § 1 och 2 mom.
APL samt i 7 § 1 mom. APF ägnades då icke uppmärksamhet. De behandlas i det
följande.

A. Fastställandet av den pensionsgrundande lönen i normalfall

Genom ändringen av 7 § 1 mom. APL har det tidigare förfarande från-
gått, enligt vilket såsom pensionsgrundande lön ansågs arbetstagarens regelbundna
arbetsförtjänst under det år arbetsförhållandet upphörde och det närmast föregående
kalenderåret. Till grund för fastställandet av den pensionsgrundande lönen togs
enligt de nya stadgandena arbetsförtjänsten korrigerad med index under högst de
fyra senaste kalenderår, under vilka arbetsförhållandet fortgått. Av dessa kalen-
derår utväljes de två, under vilka medelarbetsförtjänsten varit störst, och såsom
pensionsgrundande lön anses medeltalet per månad för de sammanräknade arbets-
förtjänsterna för dessa två kalenderår. I det nya förfarandet ingår egentligen fyra
uppgifter: 1. valet av de kalenderår som skall testas, 2. indexkorrigering av den
arbetsförtjänst som erhållits under ett vart av de år som skall testas, 3. fast-
ställandet av den genomsnittliga månadsförtjänsten för varje år som skall testas och

4. fastställandet av medeltalet per månad för de sammanräknade arbetsförtjänsterna under de två bästa åren.

1. Valet av de kalenderår som skall testas

Huvudregeln är att till objekt för testningen väljes högst de fyra senaste kalenderår, under vilka arbetsförhållandet har fortgått. Två undantag förekommer emellertid. För det första lämnas enligt stadgandet om ikraftträdandet tiden före år 1965 alltid utan beaktande. Det andra undantaget gäller de fall då arbetsförhållandet har begynt under något sådant kalenderår, som enligt huvudregeln skulle komma att bli föremål för testningen. Har arbetsförhållandet härvid icke under det första året fortgått 6 månader dvs., om det begynt efter den 1 juli, beaktas icke detta år, såvida ytterligare minst två kalenderår återstår, under vilka arbetsförhållandet har fortgått (antingen hela året eller en del av det).

2. Indexkorrigerings av arbetsförtjänsten

Då de kalenderår som skall testas har utvalts, korrigeras arbetsförtjänsten för varje år så, att den motsvarar den allmänna förtjänstnivån under det år arbetsförhållandet upphörde. Arbetsförtjänsten beaktas härvid i enlighet med det nya 3 momentet i 7 § APL, alltså lika som vid innehållning av skatteförskott förutom att den ersättning för semester, som skall erläggas då arbetsförhållandet upphör, icke medräknas. Indexkorrigeringen sker på så sätt, att arbetsförtjänsten för det ifrågavarande året divideras med löneindextalet för samma år och kvoten multipliceras med indextalet för det år, under vilket arbetsförhållandet upphörde.

3. Fastställandet av den genomsnittliga månadsförtjänsten för varje år som skall testas

Sedan arbetsförtjänsten för ettvarit år korrigerats med index, uträknas den genomsnittliga månadsförtjänsten särskilt för sig för varje kalenderår. Härorn stadgas i 7 § 1 mom. APF, att arbetsförtjänsten divideras med antalet dagar, som ingår i ifrågavarande tidsperiod, alltså den tid arbetsförhållandet fortgått under ifrågavarande år, och kvoten multipliceras med trettio.

Då det uträknas, hur länge arbetsförhållandet fortgått under ett kalenderår, bör stadgandena i 6 § 1 mom. APF iakttagas. Även frånvarodagar medräknas, trots att lön icke erlagts för dem. Enligt 2 § 2 mom. APL beaktas däremot icke den tid under vilken arbetstagare fullgjort värnplikt i aktiv tjänst. Ifråga om det eller de kalenderår, under vilka denna värnplikt fullgjorts, beaktas således blott tiden före värnpliktens början och tiden efter dess slut. Har värnplikten fortgått under ett helt kalenderår utelämnas detta redan vid valet av de kalenderår som skall testas.

4. Fastställandet av den genomsnittliga månadsförtjänsten för de två bästa åren

Då den genomsnittliga månadsförtjänsten för ettvarit kalenderår som skall testas uträknats i enlighet med det ovan anförda, utväljes bland dessa de två år, för vilka den genomsnittliga förtjänsten är störst. Arbetsförtjänsterna för dessa två år sammanräknas och med tillämpning återigen av 7 § 1 mom. APF divideras summan av arbetsförtjänsterna med antalet dagar, under vilket arbetsförhållandet under de ifrågavarande åren fortgått. Då kvoten multipliceras med trettio, erhålles den genomsnittliga månadsförtjänsten för dessa år, vilken är lika med den pensionsgrundande lönen.

Ovan har redogjorts för det fullständiga uträkningsförfarandet beträffande pensionsgrundande lön. Ofta uteblir likväl testning av olika år antingen på den grunden, att det redan i förväg är alldeles uppenbart, vilka de bästa år är, för vilka den genomsnittliga månadsförtjänsten skall fastslås, eller av den orsaken, att arbetsförhållandet fortgått en så kort tid, att den pensionsgrundande lönen icke skall fastslås på basen av flere än två år. Har arbetsförhållandet fortgått minst två kalenderår, bör man likväl alltid komma ihåg att korrigera arbetsförtjänsterna med löneindex för det år då arbetsförhållandet upphörde.

Som bilaga till detta cirkulär har intagits några exempel rörande uträkning av den pensionsgrundande lönen.

B. Fastställandet av den pensionsgrundande lönen i undantagsfall

De ovan relaterade nya stadgandena i 7 § 1 mom. APL är ägnade att minska exceptionella faktorerers inverkan på pensionens storlek. Men det kan alltjämt in-

träffa, i synnerhet om arbetsförhållandet fortgått en kort tid, att den genomsnittliga arbetsförtjänsten av sådan exceptionell orsak som sjukdom eller arbetsinställelse har blivit mindre än vad den i samma arbetsförhållande enligt tidigare stabiliserad nivå hade varit om dylik orsak icke yppat sig. Närmast med tanke på dessa fall har i 7 § 2 mom. APL intagits ett specialstadgande, som motsvarar stadgandet i den andra meningen av det tidigare 1 mom. i 7 § APL. Det nya stadgandet avviker likväl i vissa punkter från det tidigare.

För det första skall 7 § 2 mom. APL tillämpas endast på arbetstagarens sista arbetsförhållande under APL. Den ornoständigheten, vilket arbetsförhållande som är det sista, kan fastslås först då pensionsansökan avgöres. Frågan om huruvida stadgandet skall tillämpas blir sålunda föremål för prövning endast i samband med pensionsärendet och således ej i ett sådant tidigare skede då fribrev bildas före pensionsfallet sedan arbetsförhållandet upphört.

En annan divergens ligger däri, att tillämpningen av stadgandet förutsätter att nedgången i arbetsförtjänsten, som berott på exceptionell orsak, väsentligt inverkar på pensionsskyddet. Detta innebär att hela APL-pensionen - alltså icke enbart den del av pensionen, som grundar sig på det sista arbetsförhållandet - skall bli väsentligt lägre än vad den skulle ha varit ifall den exceptionella orsaken icke skulle ha yppat sig. Utgör den på det sista arbetsförhållandet baserade pensionen en mycket liten del av arbetstagarens hela APL-pension, inverkar justeringen av den pensionsgrundande lönen för detta arbetsförhållandes vidkommande i allmänhet icke väsentligt på arbetstagarens pensionskydd.

I det nya stadgandet göres skillnad mellan de fall, i vilka den exceptionella orsaken lett till att lönen nedgått och de fall i vilka en dylik orsak medfört stegring i lönen. I det förstnämnda fallet skall initiativet till justering av den pensionsgrundande lönen tagas av pensionsökanden eller pensionstagaren själv. I det senare fallet kan däremot pensionsanstalten på eget initiativ vidta justeringen.

Konstateras det, att förutsättningarna för tillämpning av 7 § 2 mom. APL föreligger, anses såsom pensionsgrundande lön den genomsnittliga arbetsförtjänst, som arbetstagaren skulle ha erhållit om den ifrågavarande exceptionella orsaken icke skulle ha yppat sig. I detta fall avstår man således helt från det i 7 § 1 mom. APL förutsatta förfarandet och uträknar pensionen på grund av den månadslön, som

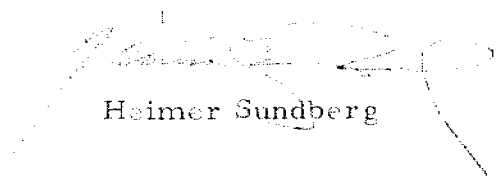
motsvarar arbetstagarens stabiliserade förtjänstnivå innan den exceptionella orsaken yppade sig.

C. Ikraftträdandet av 7 § 1 och 2 mom. APL samt 7 § 1 mom. APF

De ovan relaterade nya stadgandena i 7 § 1 mom. APL och 7 § 1 mom. APF skall tillämpas på de fall, i vilka arbetsförhållandet upphört den 1. 1. 1967 eller senare eller, om arbetsförhållandet fortgått efter uppnådd pensionsålder, i de fall då pensionsåldern uppnåtts den 1. 1. 1967 eller senare. Detsamma gäller 7 § 2 mom. APL.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Tauno Jylhä

Heimer Sundberg

Bilaga

Äkneexempel

J. HS. UBS

Exempel på uträkandet av den pensionsgrundande lönen

Exempel 1
=====

Arbetsförhållandet upphör år 1967

Arbetsförhållandet begynte 1. 2. 1963 och upphör 17. 10. 1967

Arbetsförtjänster år 1965 = 6.650 mk
"   år 1966 = 6.875 mk
"   år 1967 = 6.817 mk

Löneindextalen för åren 1965 och 1966 är 130 och 142. Då löneindex år 1967 antas ha varit 152, är förtjänsterna korrigerade så, att de motsvarar löneindex 152 för det år då arbetsförhållandet upphörde, följande:

$$\text{år 1965 :} \quad \frac{152}{130} \cdot 6.650 = 7.775,38 \text{ mk}$$

$$\text{år 1966:} \quad \frac{152}{142} \cdot 6.875 = 7.359,15 \text{ mk}$$

Arbetsförtjänsternas medeltal per månad erhålles på så sätt, att arbetsförtjänsterna divideras med antalet dagar, arbetsförhållandet fortgått under ifrågavarande år, och kvoten multipliceras med 30. Antalen dagar erhålles med stöd 6 § APF.

$$\text{Medeltal 1965} = 30 \cdot \frac{7.775,38}{360} = 647,95 \text{ mk/mån.}$$

$$\text{Medeltal 1966} = 30 \cdot \frac{7.359,15}{360} = 613,26 \text{ mk/mån.}$$

$$\text{Medeltal 1967} = 30 \cdot \frac{6.817,-}{287} = 712,58 \text{ mk/mån.}$$

Medeltalen för åren 1965 och 1967 är störst, varför den pensionsgrundande månadslönen uträknas på arbetsförtjänsterna för dessa år.

Såsom pensionsgrundande månadslön erhålles

$$30 \cdot \frac{7.775,38 + 6.817,-}{360 + 287} = 30 \cdot \frac{14.592,38}{647} = \underline{\underline{676,62 \text{ mk/mån.}}}$$

Exempel 2
=====

Arbetsförhållandet har fortgått under flere än två kalenderår, men har icke fortgått sex månader under det år arbetsförhållandet begynte.

Arbetsförhållandet begynte 17. 7. 1965 och upphörde 4. 5. 1968

Arbetsförtjänster år 1965 = 3.201,50 mk
" år 1966 = 7.398,74 mk
" år 1967 = 8.613,17 mk
" år 1968 = 3.005,49 mk

Det år arbetsförhållandet begynte, dvs. år 1965, beaktas icke vid fastställandet av den pensionsgrundande lönen, emedan arbetsförhållandet icke har varit i kraft 6 månader under ifrågavarande år.

Arbetsförtjänsterna korrigerade med index:

Löneindex antas under år 1967 och år 1968 vara 152 och 162.

$$\text{år 1966 : } \frac{162}{142} \cdot 7.398,74 = 8.440,82 \text{ mk}$$

$$\text{år 1967 : } \frac{162}{152} \cdot 8.613,17 = 9.179,83 \text{ mk}$$

$$\text{Medeltal 1966} = 30 \cdot \frac{8.440,82}{360} = 703,40 \text{ mk/mån.}$$

$$\text{Medeltal 1967} = 30 \cdot \frac{9.179,83}{360} = 764,99 \text{ mk/mån.}$$

$$\text{Medeltal 1968} = 30 \cdot \frac{3.005,49}{124} = 727,13 \text{ mk/mån.}$$

$$\text{Medeltal år 1965} = 30 \cdot \frac{8.660,77}{360} = 721,73 \text{ mk/mån.}$$

$$\text{Medeltal år 1966} = 30 \cdot \frac{8.218,08}{360} = 684,84 \text{ mk/mån.}$$

$$\text{Medeltal år 1967} = 30 \cdot \frac{2.298,23}{98} = 703,54 \text{ mk/mån.}$$

Den pensionsgrundande månadslönen justerad så, att den motsvarar löneindex för det år då arbetsförhållandet upphörde, är härvid

$$30 \cdot \frac{8.660,77 + 2.298,23}{360 + 98} = 30 \cdot \frac{10.959,00}{458} = 717,84 \text{ mk/mån.}$$

=====